

ТЕХНОЛОГІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ІЗРАЇЛЮ ТА ПІВНІЧНОЇ КОРЕЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

TECHNOLOGIES OF THE FOREIGN POLICY OF ISRAEL AND NORTH KOREA: COMPARATIVE ANALYSIS

Іщенко І. В.,

*доктор політичних наук, професор
завідувач кафедри міжнародних відносин,*

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Досліджено особливості зовнішньої політики Ізраїлю та Північної Кореї у контексті технологічного виміру. Актуальність статті обумовлена схожістю геополітичного стану двох країн, перебуваючих у ворожому зовнішньому середовищі, можливістю творчого врахування цих технологій для вітчизняних умов України. У статті автор здійснює порівняльний аналіз технологій зовнішньої політики Ізраїлю та Північної Кореї. Комплексних дослідницьких праць з цієї тематики немає, хоча технології зовнішньої політики окремо кожної з цих країн науковці досліджують. Основою технологій зовнішньої політики Ізраїлю є положення сіонізму, що політичне розв'язання єврейського питання має бути узгоджене з великими державами. Стратегічні комунікативні практики з США, реалізовані в технологіях двосторонніх відносин є матеріалізацією цього положення. Прихованість ядерного потенціалу, опора на швидкість реагування звичайними високотехнологічними збройними силами, розвиток спецслужб, імпровізація, позиціонування себе як багатостраждальної від тероризму країни – головні технологічні особливості зовнішньої політики Ізраїлю. Країна проявляє жорсткість у відносинах з арабськими країнами.

Північна Корея активно використовує технологію асиметричної дипломатії у різних проявах. Чільне місце в цих технологіях посідає ракетно-ядерний чинник у різних модифікаціях – від отримання максимальної компенсації за невеликі поступки в розвитку ядерної програми, до використання свого геополітичного положення як буферної зони між КНР і Південною Кореєю. Автор дослідив ідеологізацію зовнішньої політики як технологію Північної Кореї.

Спільні риси та відмінності в технологіях зовнішньої політики двох країн наступні. Спільне – проблема безпеки перебуває в основі технологій двох країн. Використання ядерного потенціалу як стримуючого чинника, але КНДР використовує його експліцитно, а Ізраїль приховано – для створення невпевненості агресивних намірів ззовні. Ідеологія сіонізму в основі технологій зовнішньої політики Ізраїлю, згідно з якою провідні країни повинні опікуватися існуванням Ізраїлю. Технологія щодо створення іміджу країни в облозі ставить на перше місце армію Ізраїлю. Ідеологія «чучхе» разом з політичним віровченням чхондоїзмом і принципом верховенства армії в житті народу «сангун» – керівні положення ідеологічного забезпечення технологій зовнішньої політики КНДР.

Ключові слова: зовнішня політика, зовнішнє середовище, технології, Ізраїль, Північна Корея, комунікативні практики, ядерна зброя, двосторонні відносини.

The author studied the features of the foreign policies of Israel and North Korea in the context of the technological dimension. The relevance of the article is due to the similarity of the geopolitical state of the two countries, located in a hostile external environment, and the possibility of creatively studying these technologies for the domestic conditions of Ukraine. In the article the author analysis and compares the foreign policy technologies of Israel and North Korea. There are no comprehensive research works on this topic, although scientists are studying foreign policy technologies separately for each of these countries. The basis of Israel's foreign policy technology is the position of Zionism that a political solution to the Jewish question must be agreed upon with the great states. Strategic communication practices between Israel and the United States, implemented in the technologies of bilateral relations, are the materialization of this situation. The concealment of nuclear potential, reliance on the speed of response of conventional high-tech armed forces, the development of special services, improvisation, and positioning itself as a country long suffering from terrorism are the main technological features of Israel's foreign policy. The country acts harshly in relations with Arab countries. North Korea actively uses the technology of asymmetric diplomacy in various manifestations. The leading place in these technologies is occupied by the nuclear missile factor in various modifications – from obtaining maximum compensation for small concessions in the development of the nuclear program to using its geopolitical position as a buffer zone between the PRC and South Korea. The author studied the ideologization of foreign policy as a technology of North Korea.

The common features and differences in the foreign policy technologies of the two countries are as follows. What they have in common is that the security issue is at the core of the technologies of the two countries. The use of nuclear potential as a deterrent, but North Korea uses it explicitly, and Israel uses it hidden, to create uncertainty about aggressive intentions from the outside. The ideology of Zionism is the basis of Israeli foreign policy technologies, according to which leading countries should care about the existence of Israel. The technology for creating the image of a country under siege puts the Israeli army at the forefront. The Juche ideology, together with the political creed of Cheongdoism and the Sangun principle of the supremacy of the army in the life of the people, are the guiding principles for the ideological support of North Korean foreign policy technologies.

Key words: foreign policy, external environment, technology, Israel, North Korea, communicative practices, nuclear weapons, bilateral relations.

Постановка проблеми. Проблемою сучасності є дестабілізація сучасної світової системи з тенденцією до утворення багатополарності. В цих умовах боротьба за збереження статус кво призводить до протистояння провідних акторів, серед яких США та КНР мають приблизно однакові ресурсні потенціали. Обидва ці геополітичні гравця забезпечують свої інтереси шляхом підтримки тих міжнародних суб'єктів, зовнішня політика яких відповідає їх цілям та національній безпеці. Для Сполучених штатів такою країною є Ізраїль – форпост з надання впливу США на Близькому Сході, а для Китаю – Північна Корея, що виконує роль буферної зони між КНР і проамериканською Південною Кореєю. Таким чином, обидві країни і Південна Корея, і Ізраїль перебувають у ворожому навколишньому середовищі та змушені маневрувати, створюючи собі безпечні умови різними технологіями зовнішньої політики та комунікативними практиками.

Звідси випливає актуальність нашої статті. Вона полягає в тому, що порівняльний аналіз цих технологій дозволить взяти їх до уваги і творчого використання в процесі здійснення зовнішньої політики України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексного дослідження цієї проблеми поки що немає, хоча публікації, зорієнтовані на висвітлення особливостей зовнішньої політики окремо Ізраїлю та Північної Кореї, є. Вони належать і вітчизняним, і зарубіжним дослідникам. Засадничі ідеї зовнішньої політики Ізраїлю властиві Т. Герцлю [2]. Серед українських науковців слід назвати О. Юрченко [5], Ю. Матвієнко [3], Л. Волошину [1]. Зовнішню політику Північної Кореї досліджували А. Ланков [7], Д. Сенгер [8]. Соціально-психологічний аспект, у контексті сприйняття технологій зовнішньої політики КНДР, висвітлив А. Вендт [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Мета статті полягає у здійсненні порівняльного аналізу технологій зовнішньої політики Ізраїлю та Північної Кореї.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Досягнення поставленої мети потребує вирішення наступних дослідницьких завдань: 1) проведення аналізу технологій зовнішньої політики двох країн та 2) охарактеризування специфіки технологій зовнішньої політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка зовнішньої політики держави та її комунікативних практик це не тільки відповідь на питання як здійснюються двосторонні відносини, до цього слід додати відповідь на інше – чому державі властиві певні дії протягом тривалого часу, та у який спосіб вони реалізуються. Якщо уважно проаналізувати думки батька-засновника сіонізму Теодора Герцля, то можна знайти схожість з сучас-

ними технологіями зовнішньої політики Ізраїлю. У своїй книзі «Юдейська держава. Досвід сучасного розв'язання єврейського питання» він писав, що єврейське питання слід вирішувати не еміграцією з однієї країни діаспори в іншу або асиміляцією, а створенням незалежної єврейської держави. Політичне розв'язання єврейського питання, на його думку, має бути узгоджене з великими державами [2].

У сучасності ми бачимо як матеріалізувалася його думка, адже Ізраїль має свого потужного стратегічного партнера – США, який не тільки допомагає, а також вибачає за помилки, конкретні комунікативні практики, що не узгоджуються з інтересами США. Сіоністи довгий час при підготовці алії послуговувалися ідеєю незаселеної, пустої Палестини, висловлюючи це у своєрідному слогані «безлюдна земля для безземельних людей». Окрім того, новий ішув – сіоністи, які прибували переважно з Європи для побудови єврейської держави власними руками на основі практик, не властивих єврейству історично, представляв себе провідником прогресу, передових технологій і кращого майбутнього. Так сформувалися специфічні цінності – працьовитість, практичність, відсутність зайвих обговорень. Теоретичні знання прирівнюються до слабкості та недостатньої продуктивності, а центральним персонажем нового ізраїльського суспільства був уже не мудрець (рабин), а фермер. Усе це мало вплив на підхід до військових питань – практичний, інструментальний, орієнтований на дії та розв'язання негайних проблем, часто шляхом імпровізації в комунікативних практиках [5]. Сучасні технології Ізраїлю у військовій сфері можна характеризувати як інноваційні, рішучі, орієнтовані на миттєву відповідь терористам, хоча почасти це пояснюється впевненістю його лідерів у підтримці США. Період 1960-1980 рр. – це активна комеморація Голокосту, процес над Адольфом Ейхманом у Єрусалимі в 1961 році. На тлі Шестиденної війни 1967 року, Голокост набув нового значення як абсолютного втілення безпомічного й бездержавного єврейського існування, реалізації всіх загроз національній безпеці у своїй суті. Проекція цього позбавленого контексту образу «Голокосту» (жертва спалення) або «Шоа» (Катастрофи) наслідком має сприйняття ледь чи не будь-якої загрози як екзистенційної і для народу, і для держави, а також той факт, що єврейство фактично застрягло в модусі жертви, з якого воно ніби й бажає вийти, але водночас не пропонує принципово нового формату ідентичності, і, відповідно, ця поведінкова модель закріплена в стратегічній культурі [5].

Віктимність для стратегічної культури – головна передумова формування «менталітету облоги» сприйняття зовнішнього середовища як ворожого

та потенційно або реально небезпечного, а його представників – як націлених на колективне знищення. У зовнішній політиці ця комунікативна практика вже оформилась як технологія впливу на зовнішнє середовище. Образ багатостраждального від ісламського тероризму Ізраїлю підтримується постійно і слугує стимулом для надання військової та іншої допомоги від свого головного стратегічного союзника.

Оскільки обстановка навколо Ізраїлю постійно змінюється, національну оборонну доктрину ця держава не створює через швидку втрату актуальності подібного документу. Зважаючи на те, що війна є різко негативним явищем в юдаїзмі, ізраїльтяни розглядають її через призму покладання відповідальності за конфлікт на сторону, що його розпочала. У юдаїзмі існує 3 види війни: 1) мілхемет міцва – обов'язкова, необхідна війна, що спрямована на завоювання Ерец-Ізраель – її «легітимність» пояснюється 613 заповідями юдаїзму; 2) мілхемет хова – обов'язкова, оборонна війна; 3) мілхемет рашут – дозволена війна, спрямована на розширення кордонів Ерец-Ізраель. Перші дві переважно є оборонними, тоді як остання в суті своїй є лише наступальною. Інколи виділяють превентивну, необов'язкову війну, що керується постулатом «якщо хто прийде вбити мене, то вбий його першим» – цю категорію інколи відносять до мілхемет хова [4].

Перебуваючи у ворожому оточенні, керівництво Ізраїлю продовжує активно вживати заходи з реформування та розвитку розвідувальних та спеціальних служб з метою підвищення їх можливостей з урахуванням поточних тенденцій розвитку безпекової обстановки довкола країни. В першу чергу, чинне керівництво Ізраїлю намагається підвищити ефективність роботи розвідувальних та інших спеціальних служб щодо забезпечення прийняття урядових рішень. В цьому напрямку значна увага приділяється поглибленню координації спеціальних служб на урядовому рівні та усуненню можливих перешкод на шляху своєчасного інформування ключових урядовців з одночасним збереженням можливості отримувати альтернативну інформацію. Також спостерігається тенденція щодо все більш активного використання ізраїльським керівництвом можливостей спеціальних служб для посилення своїх міжнародних позицій та міжнародного співробітництва, в першу чергу, з метою поліпшення безпекової ситуації довкола країни. Звертає на себе увагу системність заходів, що вживаються ізраїльським керівництвом. Вони спрямовані на розширення можливостей спеціальних служб за напрямком сучасних технологій з метою створення умов для гарантованого отримання інформаційної переваги заздалегідь або в короткі терміни над будь-яким ймовірним противником [3].

Інформація, що слугує прийняттю рішень має використовуватись ефективно. Однак інститут Міністерства закордонних справ Ізраїлю працює не досить ефективно. Це видно хоча б зі стану дипломатичних відносин з арабськими країнами, орієнтація переважно на силові методи. Хоча технології м'якої сили використовуються в системі Хазбари, але цього явно недостатньо. Українські мас медіа відзначають, що нейтралітет Ізраїлю по відношенню до війни в Україні швидше означає його проросійську позицію. Більше того, нещодавно ізраїльський уряд успішно провів два раунди політичних переговорів на високому рівні з МЗС Росії. Крім того, була досягнута домовленість про створення ще однієї російської дипломатичної місії в Єрусалимі, для якої навіть була безкоштовно виділена земля.

Стосовно ж голосування в ООН, можна впевнено говорити про повну підтримку Ізраїлем США у двосторонніх відносинах. Особливо в тих випадках, коли на голосуваннях ГА ООН у резолюціях піднімаються питання проблематики взаємовідносин Ізраїлю та ПНА, терористичних атаках на Ізраїль, визнання Єрусалиму столицею Ізраїлю і т.ін.

Попри те, що США – стратегічний союзник Ізраїлю, в зовнішній політиці останній використовує технологію мотивації США у двосторонніх відносинах до ще більшої допомоги своєю присутністю в регіоні. Так, наприклад, розвиваючи відносини з Китаєм, Беньямін Нетаньяху заявляв про вигоду цих двосторонніх відносин з метою викликати ще більше бажання США залишити Ізраїль у сфері впливу своєї зовнішньої політики та надавати йому допомогу.

На тлі цих технологій Ізраїлю у зовнішній політиці, Північна Корея, сподіваючись на власні ресурси, по-своєму адаптується до існування у ворожому зовнішньому середовищі.

Якщо Ізраїль, фактично володіючи ядерною зброєю, обрав технологію замовчування про її кількісні та якісні характеристики, тим самим поставив зовнішнє середовище перед дилемою, що з цим робити, а може не звертати на це серйозну увагу. За цього ставиться мета – викликати почуття небезпеки у тих арабських країн, що можуть планувати військове вторгнення до Ізраїлю. Північна Корея, навпаки демонструє реалізацію своєї ядерної програми. Вона застосовує технологію асиметричної дипломатії. Ряд зарубіжних авторів розкривають окремі риси цієї технології. По-перше, з'ясуємо специфіку сприйняття ядерної зброї. Тут варто навести думку конструктивістів, зокрема А. Вендта. Конструктивізм розглядає світ і те, що ми можемо знати про світ, як соціально сконструйовані. Цей погляд відноситься до природи реальності і природи знання, онтології і епістемології. А. Вендт пропонує відмінний приклад, який

ілюструє соціальне конструювання реальності, коли він пояснює, що 500 одиниць ядерної зброї Великобританії менш небезпечні для Сполучених Штатів, ніж п'ять одиниць ядерної зброї Північної Кореї. Ці ототожнення викликані не ядерною зброєю (матеріальна структура), а скоріше значенням, що надається матеріальній структурі (ідеальною структурою). Важливо розуміти, що соціальні відносини між Сполученими Штатами і Великобританією, Сполученими Штатами та Північною Кореєю однаково сприймаються цими державами, оскільки це загальне розуміння (або інтерсуб'єктивність) формує основу їх взаємодії [10]. Приклад також показує, що ядерна зброя саме по собі не має ніякого значення, якщо ми не розуміємо соціальний контекст. Це також демонструє, що конструктивісти виходять за рамки матеріальної реальності, включаючи вплив ідей і переконань на світову політику. Це також тягне за собою те, що реальність завжди будується і цей факт відкриває перспективи для змін. Іншими словами, значення не фіксовані, але можуть змінюватися з часом в залежності від ідей і переконань, яких дотримуються актори.

Отже, ядерна зброя КНДР сприймається як вкрай небезпечна, на базі чого ця країна обрала технологію асиметричної дипломатії. Оскільки денуклеаризація країни практично нереальна, адже ядерна зброя є засобом виживання Північної Кореї, то єдине можливим важелем стримання прискореного розвитку цієї програми є заохочення цієї країни. Як можна помітити, за невеликі поступки КНДР отримує певну компенсацію [7]. Разом з тим, ситуація кожного року змінюється, ведуться розмови, що у 2023 році Національні збори КНДР ухвалить поправку до Конституції, згідно з якою країна повинна мати ядерну зброю. Це означатиме, що в майбутньому КНДР не плануватиме скорочення своїх ядерних арсеналів в обмін на якісь дивіденди. Однак існують й інші технології, що дозволяють вижити цій країні. Наприклад, та ж сама ядерна програма, у обговоренні щодо скорочення якої брали участь Китай і Росія, враховуючі домовленості Кім Чен Ина з російським керівництвом, отримала так би мовити друге дихання. У разі обміну на постачання РФ боєприпасів для продовження війни в Україні, Північна Корея отримає ракетні технології, що дозволить у недалекому майбутньому реально загрожувати безпеці США. Вдосконалення та нарощування ядерного потенціалу КНДР вигідно Китаю. Коли ракетно-ядерні сили Південної Кореї настільки зростуть, що по-справжньому будуть непокоїти США і Республіку Корея (Південну Корею), то останні шукатимуть відносин з Китаєм із метою якось вплинути на КНДР.

Як бачимо це та ж сама технологія асиметричної дипломатії. КНДР використовує технологію

асиметричної дипломатії як обмін на невеличкі поступки в реалізації своєї ядерної програми на максимальну компенсацію з боку провідних міжнародних акторів. У сучасності ця технологія трансформувалася на створення тиску з боку КНДР в першу чергу на США та Південну Корею. Від такого тиску Північна Корея виграватиме вдвічі – вона вірогідно отримає дивіденди і від Китаю, і від США. Китай особливо зацікавлений в політичній та економічній стабільності КНДР, тому він постійно надає їй допомогу, постачаючи медикаменти, продукти харчування добрива тощо.

Сучасним проявом технології асиметричної дипломатії Північної Кореї є відображення двосторонніх відносин між КНДР та Росією, в яких остання йде на поступки Північній Кореї під час голосувань в Раді Безпеки ООН, підтримуючи диктаторський режим, в обмін на зброю, щоб продовжувати війну проти України.

Іншим прикладом асиметричної дипломатії Північної Кореї є її операції в світовому кіберпросторі. За допомогою хакерських атак і технологій Південна Корея неформально фінансує свою ядерну програму, проникаючи в банки країн Заходу. Крім того, такі невеликі витрати дозволяють Пхеньяну не тільки обходити економічні санкції, а також здійснювати хакерські атаки на об'єкти критичної інфраструктури інших країн, збирати розвідувальну інформацію тощо [8].

Зазначимо ще одну важливу технологію Північної Кореї, що має відношення як до внутрішньої, так і до зовнішньої політики цієї країни – організація і проведення військових парадів на честь пам'ятних дат у житті КНДР. Вражає якість їх проведення і у зовнішній аудиторії складається картина непереможної армії в світі. Спостерігаючи за цими парадом, політичні лідери інших країн переконуються у військовій та політичній згуртованості країни. У контексті конструктивістської парадигми цей захід, періодично повторюваний, свідчить про позиціонування країни на міжнародній арені як самодостатньої, готової дати відсіч будь-якому агресору, є символом незламності народу і країни в цілому.

Якщо ж проаналізувати за цим компонентом Ізраїль, то з 1968 року, коли в останнє відбувся масштабний військовий парад, вони не проводилися до 2018 року. Причина полягає в тому, що коли Голда Меїр, прем'єр міністр Ізраїлю побачила кошторис цього заходу, вона заявила, що Ізраїль має потужну армію і більше не потребує демонстрації цієї військової сили на публіку, оскільки цей перформанс властивий тільки авторитарним африканським режимам, підкреслила вона. Однак з тих пір минуло чимало часу і військовий потенціал арабських країн став більш потужним. Мабуть тому Бен'ямін Нетаньяху нинішній прем'єр у 2017 році вирішив відродити традицію

проведення військових парадів. «Я пам'ятаю, як уперше побачив танки та гармати, побачив солдатів. Мене це схвилювало до глибини душі», – розповів Нетаньху [1].

На завершення варто вказати й на таку особливість, притаманну зовнішній політиці КНДР, як її ідеологічна обґрунтованість. Як відомо, Трудова партія Кореї сповідує ідеологію «чучхе», починаючи з Кім Ір Сена. З тих пір «чучхе» – офіційна ідеологія північнокорейського режиму. Оскільки вона теоретично обґрунтовує існування режиму одноосібної влади Кім Ір Сена, «чучхе» можна розглядати як узаконену версію культу особистості. Термін «чучхе» вперше офіційно пролунав у промові Кім Ір Сена на «пропагандистсько-агітаційному» з'їзді ТПК, що відбувся 28 грудня 1955 року. Було сказано про необхідність «встановлення «чучхе» та викорінення догматизму і формалізму в ідеологічній роботі».

Спочатку термін «чучхе», або «опора на власні сили» застосовувався у різних настановах щодо ідеологічної роботи. Але, в міру усунення різних фракцій опозиційного штибу всередині ТПК, його використання набуло загального характеру. Термін почали використовувати стосовно економіки, оборони та інших сфер. Коли розгорівся радянсько-китайський конфлікт і заговорили про ревізіонізм, термін «чучхе» з'явився і в керівних документах з дипломатії. Після остаточного встановлення режиму особистої влади та укорінення в північнокорейському суспільстві культу особистості Кім Ір Сена «чучхе» почали називати «монолітною системою поглядів». Цей вислів закликав до політичної та ідеологічної єдності суспільства. У 1970 році на V з'їзді ТПК вчення «чучхе» було закріплено у Статуті партії як офіційну ідеологічну платформу. Крім того, в 1982 році термін «чучхе» у вигляді поправки потрапив до Конституції, в якій «чучхе» набуло статусу офіційної ідеології в Північній Кореї. У 1974 році «чучхе» перейменували на кімірсенізм (або кімізм) як «нову та унікальну систему революційних поглядів, теорію та методологію, що обґрунтовує необхідність переходу до епохи опори на власні сили». Як стверджувалося, кімізм не був марксизмом-ленінізмом і навіть перевершував його. Починаючи з 1982 року термін «чучхе» став у більш конкретній інтерпретації використовуватися в політичному, економічному та військовому контексті, і вчення «чучхе» перетворилося на керівництво до дії для всього північнокорейського суспільства. Кім Чен Ір заявив, що вперше його батько проголосив ідеї чучхе на нараді керівного складу «Антиімперіалістичної спілки молоді», що відбулася в Манчжурії в червні 1930 року [6].

Серед ідеологій Північної Кореї за своєю сутністю близький до чучхе і впливає на характер її зовнішньої політики – національний релігійний

корейський рух чхондоїзм. Колискою цього руху був Донхак («Східне навчання»), основний антизахідний селянський рух кінця XIX ст. Все почалося в травні 1860 року, коли релігійний лідер Чхве Чже Ю нібито зустрів Бога і отримав містичний талісман Йонджу. Його наступник Сон Бьонг-хі перетворив свої вчення на власне релігію під назвою Чондогьо, Школа Шляху Неба. У 1946 році була заснована політична партія, заснована на цій релігії, і вона стала однією з трьох партій, які приєдналися до Народного фронту. Її представники переважно селянського походження. Цей релігійний рух характеризувався прото-антиімперіалістичними позиціями, тому його представники не втекли на Південь після поділу півострова. На сьогодні партія чхондоїстів є третьою в країні з 22 місцями в Асамблеї [9].

Політичний контекст цієї партії ототожнює зовнішній курс Північної Кореї з незалежністю, самостійністю у всіх сферах життя і за основними положеннями збігається з «чучхе». Перебуваючи у ворожому кільці, на першому місці з питань забезпечення, державного будівництва перебуває армія КНДР, а звідси ще один ідеологічний принцип, на засадах якого живе країна і проводить свою зовнішню політику, таким є «сонгун», що буквально означає «пріоритет армії». Отже, цей панівний принцип у політичній, економічній та ідеологічній системах КНДР, який віднайшов відповідне місце в умовах «чучхе» – державної ідеології, розробленої Кім Ір Сеном замість «імпортного марксизму».

Такими є провідні технології зовнішньої політики держави Ізраїль та КНДР. Порівняння їх дозволило дійти висновків.

Висновки. Технології зовнішньої політики Ізраїлю та КНДР мають спільні риси та відмінності. Перебуваючи у зовнішньому ворожому середовищі, обидві країни спрямовують свою зовнішню політику, в першу чергу, на гарантування національної безпеки. Враховуючи абсолютно різні політичні системи країн, вони мають стратегічних партнерів, союзників, що між собою конфліктують на міжнародній арені. У Ізраїлю таким стратегічним союзником є США, а у КНДР – Китай і Росія. Між двома країнами стосунки відсутні, адже Північна Корея не визнає Ізраїль як державу.

Сутність технологій зовнішньої політики держави Ізраїль спирається на положення сіонізму, згідно якого єврейська держава повинна мати потужного союзника, який має її захищати та допомагати. Це положення реалізувалося на практиці, США як надійний партнер і стратегічний союзник Ізраїлю, фактично підтримує екзистенціальну спроможність Ізраїлю. Технологією зовнішньої політики Ізраїлю виступає стимуляція і мотивація США проявляти більше уваги цій

країні, лобіювати інтереси в ООН, надавати військову, економічну допомогу. Технологією Ізраїлю є також позиціонування себе у зовнішньому середовищі як багатостраждальної від тероризму країни. Жорсткість, непоступливість у стосунках з арабськими країнами обумовлює технологію застосування військової сили, імпровізацію, швидке прийняття політичних рішень.

Причому, якщо Ізраїль приховує кількісні та якісні показники своєї ядерної зброї для дезорієнтації супротивників, Північна Корея навпаки всіляко демонструє розвиток своєї ракетно-ядерної зброї, тим самим використовує її як технологію асиметричної дипломатії, що полягає у невеликих тимчасових поступках у розвитку

ядерної програми за певну компенсацію. Зараз ця технологія трансформувалася, адже КНДР, виконуючи роль буферної зони між Китаєм і Південною Кореєю, демонструє свою ядерну зброю і військову силу загалом, намагається отримати більше дивідендів зі свого геополітичного стану. Ізраїль тільки останніми роками почав приділяти увагу демонстрації своєї військової сили як технології впливу на зовнішнє середовище, до 2017р. його керівники вважали військові паради марнотратством і непотрібною справою. Важливе значення Південна Корея приділяє технології ідеологічної обґрунтованості зовнішньої політики, провідними поняттями якої є «чучхе», чхондоїзм і сонгун.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Волошина Л. Фальшиві стогони. Чому антипарадним істеричкам більше не смішно. *DSNEWS.UA*, 21 серпня 2017. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/politics/antiparadnaya-isteriya-21082017120000>.
2. Герцль Т. Юдейська держава. Спроба сучасного розв'язання єврейського питання. *Львів: Априорі*. 2020. 108 с. с. 46.
3. Матвієнко Ю. Приклад для України: Як в Ізраїлі реформують розвідувальні та спеціальні служби. *Defense Exhress*, 03 січня 2022. URL: https://defence-ua.com/weapon_and_tech/jak_v_izrajili_reformujut_rozviduvalni_ta_spetsialni_sluzhbi-5668.html
4. Норман С. Юдаїзм та етика війни. *Міжнародний журнал Червоного Хреста*. 2005. № 87 (858). С. 79-97. URL: https://www.icrc.org/doc/assets/files/other/08_irrc_858_solomon.pdf
5. Юрченко О. Стратегічна культура Ізраїлю: травма і тріумф. *Adastra*, 2Aug 2020. URL: <https://adastra.org.ua/blog/strategichna-kultura-izrayilyu-travma-i-triumf>
6. Juche ideology. (2020). *Korean Peninsula from A to Z*. URL: http://world.kbs.co.kr/special/northkorea/contents/archives/supreme_leader/ideology.htm?lang=r
7. Lankov, A. (2021). The Perspective from Pyongyang: Limits of Compromise. *Survival*, 63(6), 107-118. URL: <https://doi.org/10.1080/00396338.2021.2006447>
8. Sanger, D., Kirkpatrick, D., & Perlroth, N. (2017). The World Once Laughed at North Korean Cyberpower. No More. *New York Times*, October 15. URL: <https://www.nytimes.com/2017/10/15/world/asia/north-korea-hacking-cyber-sony.html>
9. Stefanin E. (2020). North Korea: The Many Religions of an Atheist Country URL: <https://cycloscope.net/north-korea-religions-juche-chondoism>
10. Wendt A. (1995). Constructing International Politics. *International Security*. – Vol.20, №.1, P. 71-81. URL: <https://www.jstor.org/stable/2539217?seq=1>